

Texten nedan är anteckningar till stöd för mitt minne och inte en färdigformulerad artikel.

"Att formulera ett verk" Café Existens 16 januari 2016
...(att formulera ett liv?)

Jag tänkte använda det här tillfället att få hjälp att reflektera över frågor jag ägnar en hel del tid.

Inleder med att läsa min text, En reflektion, om Louise Bourgeois´ arbete.

Jag håller på med skulptur, teckning, undervisning. Jag skriver och animerar filmer. Jag är verksam hela tiden. Jag har kunnat leva på min kompetens i flera decennier. Ändå vet jag inte riktigt vad jag håller på med. Jag vet inte varför jag håller på, jag kan inte förklara vad det ska betyda.

Från det drar jag direkta paralleller till det vi alla håller på med.

Att leva.

Vi lever våra liv, vi vet inte varför, eller vart det ska leda (tja, en sak är förstås säker), eller om det har någon betydelse. Vi kan inte förklara livet.

Trots det håller vi alla på med våra berättelser, vi föddes där, gjorde det, jobbar med detta. Nuförtiden skapar människor historier om sig själva hela tiden och delar på nätet.

Jag är en sådan som äter det här till frukost, jag gråter över David Bowies död, här är mitt nya jobb, se hur söt valpen är. Så mycket prat. Men vad är en berättelse? Vad är det att formulera sig?

Exempel:

Stenen.

Ligger där på stranden.

Kommen ur berget

som en gång smält samman på tusentals kilometers djup.

Steg upp ur djupet genom oändliga geologiska processer.

Bröts loss från sitt sammanhang, blev en sten.

Is och snölager täckte och kom i rörelse, vatten strömmade och slipade.

Förde den över stora avstånd.

Nu ligger den här.

Någon tar upp den, lägger den i fickan och får ett minne av just den promenaden.

Lägger den på trappan vid sitt hus

Flera år senare snubblar en bekant på stenen och bryter en handled, träffar sin blivande livskamrat sin sjukhuset. Ett av deras barn blir sedan massmördare eller räddar hela världen men stenen ligger kvar på trappan. Den ligger där ännu, såvitt jag vet.

Var börjar och slutar ett skeende?

Den som är geolog ser på stenen på sitt sätt, bekanten som snubblade på sitt, den som äger trappan den ligger på tycker att den är vacker och påminner om en fin stund och så vidare. Stenen bara ligger där. Den har ingen åsikt. Den är bara ett redskap för olika sätt att filosofera.

Ja, ingenting varken börjar eller slutar någonstans, allt rullar vidare, allt krockar i vartannat, det ena leder till det andra och så fortsätter det. Ibland kan man plocka upp en tråd, (en sten?) och titta närmare på den, det är väl det konstnärer gör på alla sina olika sätt?

Då kan något uttryckas om just det intresset av just den stenen vid just det tillfället.

Allt förändras, begrepp omvärderas, frågeställningar blir föråldrade, varje generation måste göra sin egen berättelse om världen.

Kan någon överhuvudtaget veta vad den håller på med?

Ibland hör vi förstås människor som får det att låta som om de vet, som om de kommit fram till något. Blir vi nöjda av det? Nej snarare vill vi genast komma på motargument och undersöka saken vidare. Så håller det på. Vetenskapen gör nya rön, konstnären ställer nya frågor, omformulerar sig. Tar steg i en annan riktning.

Jag håller på med konst för att det ger mig möjlighet att leva med nyfikenhet.

En av anledningarna till att jag drömde om att bli konstnär som ung var att få fortsätta leka, hålla på och greja, vara försjunken, för i det tillståndet tyckte jag att världen blev uthärdlig.

I det tillståndet kan saker hända som jag inte kan tänka ut i förväg, där blir jag vaken och hel. Där blir mitt liv meningsfullt.

Men jag kan inte förklara varför.

När jag gör utställningar får jag ofta frågan: "vad vill du säga med det här?" Jag öppnar munnen men tvekar. Var ska jag börja? Ska jag berätta om allt som rör sig i huvudet under tiden jag arbetar? Ska jag formulera något slagkraftigt som förtar komplexiteten?

Den som frågar vill ha ett tydligt svar, en förklaring, ett uttalande. Jag sätter mig på tvären. Om jag skulle svara att jag inte har en aning så skulle jag ljuga, om jag sa att det handlar om att göra mig närvarande i livet skulle det kunna tolkas nästan hur som helst. Om jag förde en tes som jag med mitt arbete ville föra i bevis skulle mitt arbete vara trist.

Om jag skulle säga att det handlar om att fylla på det mänskliga i människan skulle jag citera Svetlana Alexejevitj. Det är bra.

Så kanske jag framstår som om jag bara gör utan att tänka alls. Det är inte heller sant. Jag tänker på så mycket att det stockar sig i huvudet. För att det inte alldeles ska gröta ihop sig måste jag ta tag i ett material och få ner det i en praktisk handling.

Det är i den rörelsen som konst ibland kan uppstå. Den uppstår inte i huvudet och den uppstår inte i materialen, men i arbetet däremellan, under rådbråkandet med uttrycket. Där kan något bli sagt. Det är där man kan stöta och blöta och pröva formuleringar.

Konst är ett språk som man kan slipa på och öka sin förståelse för. Det finns konstskolor för det och vettiga konstnärer omprövar sin språklighet genom hela livet.

Det går att prata om formella aspekter som hur man kommunicerar och hur något blir tydligare och hur man övar sina skalor så som en pianist behöver öva.

Konst är inte hokus pokus. Livet är inte heller hokus pokus .

När jag tänker konst tänker jag nog egentligen livet, konsten har blivit synonymt med livet för min del.

Det är mitt sätt att hantera livet.

Konst är ett språk och det är även en massa överenskommelser.

Måleri till exempel bygger på en överenskommelse om att måleri kan användas till att formulera någonting. Den som aldrig stött på begreppet måleri står förstås frågande inför

en bit material med färg på, medan den som blivit kulturellt skolad i att måleri är en uttrycksform har en annan utgångspunkt. Ju mer man har sett, desto mer kan man få ut av det man ser, ju fler referenser man har, desto större blir världen, desto större värdena i det man ser. Det gäller alla språk. Ju mer man vet, desto mer spännande blir det att utforska ännu mer.

Jag tänker mig också att alla som tagit som sin livsuppgift att försöka formulera sig är angelägen om att göra det så bra som möjligt. Ingen slarvar ihop ett konstverk för att luras eller för att sätta någon på pottkanten. Någoting ligger alltid bakom det någon gör.

...men någon måste också intressera sig....

Om alla slipar på sina egna språk i sina egna garderober blir det inte mycket kommunikation.

Louise Bourgeois lyckades kommunicera fast hon ägnade sig åt sina egna trauman genom livet.

Jag menar att det är ju inte hennes trauman som är intressanta, de var väl ungefär som för många av oss. Det som är intressant är ju att hon lyckades uttrycka det så att det nådde till många människor. Det är det som är det egentliga arbetet. Det svåraste av allt.

Vi vill ju kommunicera med varandra, vi vill hitta punkten där det sprakar till av kontakt. Jag vill det.

Men hur ofta lyckas det? När händer det?
Vad är det att formulera sig, sitt verk, sitt liv??

Det skulle jag vilja att vi kunde samtala om.

Britt Ignell Karlbrand